

11. Мельничук М. Концептуальні засади духовного розвитку дітей / М. Мельничук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». - Острог, 1999, Т. П, Ч. 2.-С. 276-281.
12. Немцев В. С. Союз любви / В. С. Немцев. - 2-е изд., испр. и доп. - Мн.: Церковь Пробуждение, 2004. - 896с.
13. Новий тлумачний словник української мови у 4-х Т.. - Т. 1. - К.: Аконіт, 1999. - 1081с.
14. Пилип'юк М. Права дитини в світлі Слова Божого / М. Пилип'юк // Матеріали I Всеукраїнської міжконфесійної християнської науково-практичної конференції. - м. Кам'янець-Подільський, 2008. - С. 167-175.
15. Постовий В. Духовні основи виховання дітей і молоді в сучасних умовах української родини / В. Постовий // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». - Острог, 2000. - Т. Ш. - С. 458-464. '
16. Пролев С. Влада Бога і самовизначення особистості / С. Пролев // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». - Острог, 2000, Т. Ш. - С. 224-231.
17. Роняк Т. Іван Огієнко про виховання на Біблійних принципах в сім'ї/ Т. Роняк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». - Острог, 1999, Т. И, Ч. 2.-С. 282-287.
18. Философская энциклопедия. - М.: Советская энциклопедия, 1965.-835с.
19. Шайнога Д. Аборти - проблема сьогодення /Д. Шайнога, О. Пилипчук // Матеріали I Всеукраїнської міжконфесійної християнської науково-практичної конференції. - м. Кам'янець-Подільський, 2008. - С. 133-140.
20. Юридический энциклопедический словарь. - М.: 1997. - 804с.

УДК 364. 632: 351.74

Баранюк М. І.

РОЛЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ЗАПОБІГАННІ ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ З ДІТЬМИ

В статті аналізується проблема запобігання жорсткому поводженню з дітьми правоохоронними органами.

Ключові слова: *правоохоронні органи, жорстоке поводження, дитина.*

Основним напрямком нашої роботи, як кримінальної міліції у справах дітей, обрано здійснення профілактичних заходів, спрямованих на зменшення психологічної напруженості у неблагополучних та конфліктуючих сім'ях, де виховуються неповнолітні діти, за рахунок інформаційної допомоги та консультацій, тісної співпраці із соціальними службами, медичними закладами, місцевими органами влади і тим самим запобігаємо жорстокому поводженню з дітьми.

З метою запобігання вчинення насильства відносно неповнолітніх, виявлення і влаштування дітей з неблагополучних сімей, працівниками КМСД спільно із працівниками служби у справах дітей систематично здійснюються рейди з обстеження умов проживання дітей в неблагополучних сім'ях, проводяться операції «Канікули», «Сім'я без насильства», «Літо», «Підвал», «Урок», ряд інших.

Систематично проводиться профілактична та соціально-реабілітаційна робота з неблагополучними сім'ями. Створені та постійно поновлюються обліки неблагополучних сімей та дітей, які в них виховуються, проводяться обстеження умов проживання дітей у цих сім'ях.

Станом на 1 листопада 2008 року в підрозділах КМСД МВ-РВ УМВС на обліку перебувало 1668 неблагополучних сімей, в яких виховуються неповнолітні діти, та 1545 дорослих осіб, які не тільки втягують підлітків у протиправну діяльність, а й вчиняють насильство відносно них.

Впродовж 2008 року співробітниками підрозділів кримінальної міліції у справах дітей та служб у справах дітей було проведено більше 1200 рейдів, спрямованих на виявлення фактів вчинення насильства в сім'ї, підліткового бродяжництва та жебракування, під час яких було виявлено 1262 дитини, з яких 63 - поміщено до притулку для дітей служби у справах дітей ОДА для їх подальшої соціальної реабілітації та 86 - в лікарні.

Окрім того, обстежено умови проживання у близько 1700 неблагополучних сім'ях. За результатами обстежень із сімей цієї категорії вилучено та поміщено до закладів соціальної реабілітації 198 дітей. Всього за участю підрозділів кримінальної міліції у справах дітей органами суду позбавлено батьківських прав 238 осіб за неналежне виконання обов'язків по догляду та вихованню дітей, 712 батьків притягнуто до адміністративної

відповідальності за ст. 184КУпАП «Неналежне виконання обов'язків по вихованню дітей», відібрано 24 дитини.

За порушення прав дітей, жорстоке з ними поведження та скоєння насильства відносно них, працівниками кримінальної міліції у справах дітей винесено 86 офіційних попереджень про неприпустимість насильства в сім'ї, з яких 9- неповнолітнім. Окрім того, винесено 24 захисних приписи після отримання офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП (вчинення насильства в сім'ї) притягнуто 73 особи.

З початку року працівниками ОВС, порушено 19 кримінальних справ за ст. 166 КК України за злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною, які вже розслідувані і направлені до суду.

До прикладу, працівниками КМСД Волочиського РВ зібрано матеріали відносно 34-річної жительки одного із сіл Волочиського р-ну, яка протягом 2006-2008 років злісно не виконувала обов'язків по вихованню своїх дітей: 1999 та 1997р. н., не забезпечила належних умов для їх проживання та медичної допомоги, що призвело до атрофії зорових нервів у дітей. По даному факту порушено КС за ст. 166 КК України.

На Чемеровеччині упродовж 2006-2008 років в одному із сіл мати злісно ухилялась від обов'язків по догляду та вихованню свого неповнолітнього сина 16-ти років, вела аморальний спосіб життя, не створювала умов для розвитку сина, в наслідок чого він не відвідував занять у школі-інтернаті, зловживав спиртними напоями, що спричинило розумову відсталість. Окрім того, протягом останніх 2-х років мати власноруч втягувала сина у пияцтво та неодноразово вживала спиртні напої з ним.

Жителька м. Хмельницького, будучи опікуном, жорстоко побила свою 7-мирічну онуку, у наслідок чого дитина потрапила до лікарні з численними забійними гематомами кінцівок, голови та спини. За даним фактом також порушено КС за ст. 166 ККУ.

Більшість правопорушень, які вчиняються дорослими відносно підлітків у неблагополучних сім'ях, можна виявити та попередити завдяки співпраці з головами сільських та селищних рад. Однак, останні не завжди своєчасно інформують працівників КМСД про спосіб життя у таких родинах та наявний негативний вплив, у тому числі вчинення насильства відносно підлітків. З метою вчасного реагування на подібні випадки та їх попередження є необхідність створення при сільських та селищних радах координаційних рад,

одним із головних напрямків діяльності яких буде організація роботи з неблагополучними сім'ями.

Не слід виключати можливості вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми у навчальних закладах. Хоча в поточному році на території Хмельницької області фактів вчинення насильства в загальноосвітніх навчальних закладах вчителями відносно неповнолітніх зареєстровано не було.

У закладах освіти регулярно проводиться профілактично-виховна робота, надаються індивідуальні консультації з питань психолого-педагогічного, інформаційного, соціально-економічного характеру членам соціально-неспроможних сімей та учням, схильним до скоєння правопорушень.

Під час проведення просвітницько-профілактичної роботи серед учнівської молоді, зокрема вихованців інтернатних закладів, дітям надається детальна інформація щодо встановлення їх правового статусу для подальшого влаштування, передачі на виховання у сім'ї, встановлення опіки і піклування, обговорюються питання недопущення порушення їх житлових та майнових прав, жорстокого поводження у навчальних закладах чи сім'ях, втягнення дорослими особами у протиправну діяльність, їх права та можливості.

Практично в усіх міських і районних відділах освіти на сьогодні діє Єдиний банк даних про сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах, де проживають діти, які з різних причин не відвідують школу, займаються бродяжництвом, торгівлею на ринках, знаходяться поза контролем батьків і навчальних закладів, та потребують посиленої уваги та надання розширеної інформації про свої права та обов'язки (зокрема, щодо питання повернення цих дітей до школи, захист їх від згубного впливу батьків і оточення).

Паралельно здійснюється інформування і з боку посадових осіб навчально-виховних закладів.

Зокрема, УМВС в області вийшло з пропозиціями розглянути можливість введення у загальноосвітніх школах посад «шкільного дільничного інспектора» або заступника директора з внутрішньої безпеки.

Таке нововведення дало б можливість посилити контроль за поведінкою учнів, попередити небажані наслідки протиправної поведінки та зміцнити дотримання законності та правопорядку на основі проведення профілактично-правових заходів з підлітками та попередити прояви жорстокості з боку вчительського складу.

Враховуючи, що насильство в сім'ї - це не лише умисні дії фізичного, а й сексуального, психологічного чи економічного спрямування, не можна виключати і випадків вчинення подібного тиску в сім'ях на дітей в тому числі.

У випадку неповнолітніх не слід забувати і про їх віктимну поведінку щодо насильства в сім'ї - тобто поведінку потенційної жертви насильства, що провокує його вчинення. У такому випадку підлітку виноситься офіційне попередження про неприпустимість віктимної поведінки щодо насильства в сім'ї.

Працівники кримінальної міліції у справах дітей спільно із службою у справах дітей постійно проводять профілактичну роботу з підлітками, які провокують жорстоке поводження, дорослими особами, які не виконують батьківських обов'язків та з неблагополучними сім'ями, у яких виховуються неповнолітні, що є необхідною умовою забезпечення здорового способу життя та своєчасного попередження насильства та жорстокого поводження в сім'ї.

На закінчення свого виступу хочу додати, що, проаналізувавши ситуацію із попередження та виявлення фактів жорстокого поводження з дітьми, а також з метою покращення проведення профілактичної роботи по запобіганню даному явищу, наші головні зусилля на найближчий час будуть зосереджені на вирішенні наступних завдань:

- систематичне проведення заходів щодо виявлення, постановки на облік та подальшого профілакування неблагополучних сімей та батьків, які чинять насильство відносно дітей та попередження і недопущення віктимної поведінки з боку неповнолітніх, провокування батьків, опікунів (а подекуди і вчителів) на жорстокість. Порушення клопотань про позбавлення дорослих батьківських прав, спільно з органами прокуратури вирішення питань про притягнення їх до кримінальної відповідальності.
- у взаємодії з органами прокуратури, освіти, служби у справах дітей та центрами соціальних служб для молоді проведення в молодіжних аудиторіях заходів правовиховного характеру з роз'ясненням їх прав та необхідних дій у разі вчинення відносно них актів жорстокості чи насильства у різних його проявах;
- забезпечення безумовного виконання вимог законодавства щодо обов'язкової загальної середньої освіти дітей шкільного віку, для чого за участю органів освіти, служб у справах неповнолітніх

проводити цільові рейди, головним завданням яких являється повернення до навчальних закладів дітей, які не приступили до навчання, притягнення згідно чинного законодавства до адміністративної відповідальності батьків або осіб, що їх замінюють, за невиконання обов'язків по вихованню дітей.

УДК 343. 627

Бевз Л. Е.

ЗАХИСТ ДІТЕЙ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З НИМИ

В статті розглянуто проблему сімейного, шкільного та сексуального насилля над дітьми, визначенні особливості та причини виникнення даної тенденції. Законодавчі акти висвітлені направлені на регулювання в українському суспільстві прав та свобод дітей.

Ключові слова дитина, суспільство, фізичне, сексуальне насилля, дитяча праця, законодавчі акти.

Захист дитинства - система практичних заходів, направлених на захист прав та інтересів дітей і підлітків, на створення нормальних умов для їх розвитку і виховання. Особливого захисту потребують діти-інваліди, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

Законодавче оформлення питань захисту дитинства почалося в 20 столітті, особливо в роки 1-ої світової війни і в повоєнні роки, коли у ряді країн були сформульовані перші закони про захист і охорону дитинства.

У 2-й половині 20 століття почала формуватися міжнародна система захисту дитинства: у 1946 році засновано Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй (ООН) - ЮНІСЕФ; у 1989 році - Комітет ООН з прав дитини. Прийнято основні документи, що захищають права дітей: Декларація прав дитини (1959), Пекінські правила (1985), Конвенція ООН про права дитини (1989), Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей (1990).

Процес соціалізації дитини відбувається в сім'ї, що передбачає різнобічне пізнання маленькою людиною оточуючої